

КРУП'ЯК І.Й.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ
ДЕПРЕСИВНИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ РИНКОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

В умовах ринкової трансформації економіки, при обмеженні інвестування розвитку депресивних територій особливої актуальності набуває програмно-цільове фінансування таких територій, оскільки наявна диференціація соціально-економічного розвитку регіонів є основою не лише економічної, а й суспільно-політичної дезінтеграції держави.

Окремі аспекти регіонального розвитку та проблеми депресивності територій доволі широко висвітлюються у наукових публікаціях українських учених. Серед яких варто виокремити праці академіка НАН України М.І. Долішного, д.е.н. З.С. Варналія, д.е.н. П.Ю. Бєленького, д.е.н. Л.М. Борщ, д.е.н. С.М.Писаренко. Однак недостатньо уваги приділено питанням програмно-цільового фінансування розвитку депресивних територій.

Програм подолання стану депресивності територій в Україні до 2006 року не розроблялося. Це пояснюється тим, що Закон України „Про стимулювання розвитку регіонів”, який визначає правові, економічні та організаційні засади політики подолання депресивності територій набув чинності 1 січня 2006 року.

На сьогодні, програма подолання стану депресивності територій це взаємопов'язаний за змістом, термінами виконання, можливостями і виконавцями комплекс заходів (робіт) економічного, фінансового, соціального спрямування, орієнтованих на подолання депресивності конкретної території, у забезпеченні яких задіяні фінансові і інші ресурси регіону. Дана програма розробляється центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики за участю інших центральних органів виконавчої влади, відповідних місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Програма подолання депресивності територій передбачає, наступне:

- коротку характеристику депресивної території, аналіз причин депресивного стану;
- заходи центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо подолання стану депресивності територій, строк їх здійснення, обсяги фінансування з державного, місцевих бюджетів та інших джерел передбачених законодавством;
- порядок здійснення моніторингу виконання програми, показники розвитку, за якими визначаються результати її виконання;
- загальну оцінку очікуваної соціально-економічної ефективності реалізації програми [1]

Фінансування розвитку депресивних територій здійснюється за рахунок коштів, передбачених на цю мету в законах України про Державний бюджет України та рішеннях про місцеві бюджети на відповідні роки, та інших джерел відповідно до законодавства.

Фінансове забезпечення реалізації угод щодо виконання програм подання стану депресивності територій за необхідності щорічно уточнюється після набрання чинності законом України про Державний бюджет України на відповідний рік та затвердження відповідних місцевих бюджетів.

Сума коштів, що передбачається на фінансування всіх програм подолання депресивності територій протягом одного року з державного бюджету, не може бути меншою, ніж 0,2 % дохідної частини державного бюджету за відповідний період [1].

На нашу думку, ця сума коштів на розвиток депресивних територій є недостатньою. Як відомо в 2006 році дохідна частина Державного бюджету складала 118,7 млрд. грн., отже на виконання програм подолання депресивності територій було виділено 237 млн. гривень. Згідно даних експертних оцінок для міської місцевості створення одного робочого місця потребує фінансових ресурсів у сумі від 10 до 25 тис. грн., у сільській місцевості – від 1,5 до 7 тис. гривень. Тобто за виділені кошти на подолання депресивності територій можна

створити лише до 9480 робочих місць у міській місцевості та 33857 робочих місць у сільській.

Під час визначення обсягів коштів, призначених для подолання депресивності територій, не враховуються суми дотацій вирівнювання та субвенцій, що спрямовуються на виконання органами місцевого самоврядування власних та наданих законом повноважень органів виконавчої влади, а також кошти, що спрямовуються згідно із законодавством на ліквідацію наслідків надзвичайних екологічних ситуацій, техногенних катастроф та стихійного лиха.

Проте наявна система програмно-цільового фінансування розвитку депресивних територій в Україні є недосконалою, що пояснюється збільшенням кількості таких територій.

Формування системи фінансового забезпечення розвитку депресивних територій необхідно здійснити шляхом збільшення дохідної частини місцевих бюджетів і вдосконалення фінансування делегованих повноважень органів виконавчої влади всіх рівнів управління. Досягнути оптимальних обсягів дохідної частини місцевих бюджетів можна за рахунок:

- підвищення рівня місцевих податків і зборів;
- збільшення частки закріплених доходів;
- сприяння залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій;
- активізації розвитку підприємства.

В процесі розробки та реалізації програм подолання депресивності територій слід врахувати наступне:

- статус програми подолання депресивності територій може бути загальнонаціональним чи регіональним;
- джерела фінансування програм підтримки депресивних територій повинні бути диверсифікованими;
- реалізація регіональних програм це формалізована інформаційна система, що має містити інформацію двох видів: про соціально-

економічний стан регіонів та моніторинг ефективності прийняття рішень з можливістю коригувати заходи;

- ефективна реалізація програм розвитку депресивних територій має супроводжуватися переглядом існуючих регіональних програм.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що українська держава стала на якісно новий етап перетворень у відносинах з регіонами, використовуючи механізми розвитку депресивних територій, апробовані вже в країнах Європейського Союзу. Однак це лише перший етап, на перспективу необхідно здійснити ще багато завдань, передбачених як Законом України „Про стимулювання розвитку регіонів”, так рядом нормативно-правових актів, що регулюють регіональну політику в нашій державі.

Література

1. Закон України „Про стимулювання розвитку регіонів” від 8 вересня 2005 р. №2850-IV.
2. Заставний Ф.Д. Депресивні регіони України: аналіз, оцінка, проблеми // Регіональна економіка,-№1.-2005.-с. 76-89.
3. Керецман В. До проблеми законодавчого забезпечення розвитку регіонів в Україні // Вісник державної служби України. 2004.-№4.-с. 51-56.
4. [http: // ukrstat.kmu.gov.ua](http://ukrstat.kmu.gov.ua)